

Yılbaşı

KUTLU OLSUN MU?

İnanmadığımız gibi yaşamazsak, yaşadığımız gibi inanmaya başlarız. Ülkemizde, "Müslüman yılbaşını kutlamaz!" deyince "biz Noel kutlamıyoruz, yeni yılın gelişini kutluyoruz" cevabını sıkça duyarız. Peki Müslüman yeni yıla girerken nasıl davranmalı?

kt Yılbaşı her geldiğinde, İslam aleminde de en az Batı'daki kadar gündem konusu olur. Bu yüzden her seferinde yılbaşıyla ilgili gerçekleri anlatmak ve bu konuda öncelikle çevremizdekileri sonra ulaşabildiğimiz herkesi ma'rufa uygun davranmaya davet etmek gerekir:

"İçinizde (insanları) iyiliğe çağıran, marufa uymalarını isteyen ve münkerden men eden bir topluluk bulunsun. İşte böyle toplumlar, umduklarına kavuşacak olanlardır." (Al-i İmran 3/104)

Biz bu daveti yapmazsak, başta önemsiz görülen yanlışlar üst üste binerek aşırı sayılabilecek davranışlara yol açabilir. Oysa bu konunun ciddiyetini bilen kişiler,

çevrelerindekiyle de Allah'ın ayetlerini hatırlatmakla sorumludur:

Sizden önceki dönemlerde, bilgi birikimi olanlar o yerlerdeki bozulmaya karşı çıksalardı olmaz mıydı? Kendilerini kurtardığımız az kimse dışında bunu yapan olmadı. Yanlış yapanlar, kendilerini şımartan şeyleri bırakamadılar ve günahkârlar haline geldiler." (Hud 11/116)

Bizlerin de bu görevi yerine getirme sorumluluğumuz var. Kısaca "yılbaşı kutlanmamalı" diyeceğiz ama bunu niçin dediğimizi de açıklayacağız. Çünkü Ömer'in (r.a.) de belirttiği gibi, inandığımız gibi yaşamazsak, yaşadığımız gibi inanmaya başlama riskimiz var.

DİNİ BİR KUTLAMA: NOEL

Hristiyanlar 4. yüzyıla kadar, İsa'nın (a.s.) aynı güne gelen doğumunu ve vaftizini Teofani bayramı olarak 6 Ocak'ta kutluyorlardı. Bu esnada Kilise, Güneş tanrısı Mithra'nın doğum günü olarak kutlanan 25 Aralık'taki Pagan bayramı adetlerini insanlara unutturmak istedi. Bu amaçla, 354 senesinde Papa Liberius'un kararıyla, Teofani bayramını ikiye bölerek İsa'nın doğumu kutlamalarını 25 Aralık'a aldı¹. Böylece 25 Aralık, "Noel" oldu. Teofani bayramının diğer parçası olan İsa'nın vaftizi ve üç yıldız bilimcinin ziyareti ise yine 6 Ocak'ta kutlanmaya devam etti. Ortodoksların Noeli ise halen 6 Ocak kabul ediliyor. Türkiye Ermenileri de buna dahil.²

KUTLAMA NEDEN YAPILIR?

Kut sözcüğü Türkçe: mutluluk, baht, talih; ilahi feyiz, ilahi lütf demektir.

Demek ki kutlama için ya ilahî ya da mutluluk verici bir neden gereklidir.

Bir kutlama yapmak için eğer ilahi bir lütuftan söz ediliyorsa, bu gibi durumlar dini bayramlarla kutlanır. Müslümansak bizim zaten iki tane dini bayramımız vardır. Bu bayramlarda bereketli Ramazan ayını ve orucunu tamamladığımız için ya da Allah'ın teklifinin ve yüceliğinin idrak edildiği kurban ibadetini yerine getirdiğimiz için sevinebiliriz.

Eğer bir halk için özel olarak mutluluk verici bir durum söz konusuysa, bunlar da genellikle zafer, banş ya da özgürlük kutlamaları gibi milli bayramlarla kutlanır. Her milletin olduğu gibi Türk milletinin de zaten milli bayramları var. Kahramanlıklarımızı ve bağımsızlığa kavuşmamızı kutladığımız bayramlardır bunlar.

Bir yerde "Hadi kutlama yapalım!" deseniz, doğal olarak "neyi kutluyoruz" sorusu sorulur değil mi?

1 <https://twitter.com/vedatylmz/status/120944988253419110-4?s=20>

2 <http://www.agos.com.tr/tr/yazi/6308/ortodoks-ermeniler-noeli-neden-6-ocakta-kutluyor>

Milli ve dini bayramların dışında toplumca kutlanması için sonradan çıkarılmış anneler - babalar günü, sevgililer günü, vb günlerin tamamı, aslında herhangi bir mutluluk verici neden ya da ilahi bir lütf olmadan, yani tam anlamıyla nedensiz ve temelsizce uydurulmuş, neyi kutladığımızı bile tam olarak bilmediğimiz günlerdir. İnsanları ihtiyaç olmadığı halde toplu olarak alışveriş yapmaya yönlendirmek amacıyla oluşturulmuş bu ekonomik tuzakların manevi hiçbir değeri de yoktur. Sanki herkes bu günleri kutlamaya mecburmuş gibi, insanların duygularını da sömürerek toplumsal baskı kurulmakta ve bu günler, tüm halkın kutladığı günler haline getirilmeye çalışılmaktadır; maalesef bu konuda çoğunlukla başarı da sağlanmıştır.

Yılbaşı da aynı bunlar gibidir. Temelde bir nedeni olmayan, sonradan uydurulmuş bir kutlama günü...

Gerçekten sorduk mu kendimize: Yılbaşında neyi kutluyoruz?

Yeni bir yıla girmeyi kutluyormuşuz! Bizim koyduğumuz isimlerden başka 2021 ile 2022'yi kesin olarak ayıran herhangi bir kriter var mı? Takvimin bir sayfasını daha çeviriyoruz sadece. 29 Aralık'tan 30 Aralık'a geçmekle, 31 Aralık'tan 1 Ocak'a geçmek arasında hissettiğiniz herhangi bir fark var mı? Sürekli olan zamanın akışında bir milat uydurmanın ve onu kutlamanın bir anlamı var mı? Bunlar mantıklı bir gözle bakıldığında tam olarak "boş işler"dir ve biz biliriz ki:

İnanıp güvenenler, boş iş ve sözlerden kaçınmalar" (Müminun 23/3)

MÜSLÜMAN YILBAŞINI KUTLAR MI?

Ülkemizde, "Müslüman yılbaşını kutlamaz!" deyince çoğunlukla "yılbaşıyla dinin ne ilgisi var, biz Noel kutlamıyoruz, yeni yılın gelişini kutluyoruz" cevabını duyarız. Özetle halkımız yılbaşıyla Noel arasındaki farkın çoğunlukla bilincindedir; ancak yılbaşında yapılan kutlamaların biçimi ve içeriği Noel kutlamalarına o ka-

dar benziyor ki, bunları bir Hristiyan ülkesindeki Noel kutlamalarından ayırmak imkansızlaşıyor. Oysa yılbaşında kullanılıp da aslen Noel'e ait olan çoğu obje ve ritüel, arkasında özel bir inancı barındırmaktadır. Neyi ne için yaptığımızın farkında olmadığımız bu taklidi kutlamalarla, kendi milli ve dini değerlerimizi ayaklar altına alıyor olabiliriz. Bir kimse kendi davranışlarının anlamını ve sonucunu bilmiyorsa, neyi niçin yaptığının farkında bile değilse, kimliğini koruma konusunda kritik eşiğe geldiğini de rahatça anlayabiliriz.

Yılbaşı eğlencelerine bu açıdan şöyle bir bakın: Çoğunlukla kendini kaybedecek derecede içki içmek, dans etmek, kumar oynamak, faizli alışverişlerle hediyeleşmek vb üzerine kurulu. Bu bize göre bir dinlenme şekli olabilir mi hiç? İnsan, kendini kaybederek dinlenebilir mi? Ertesi gün tatil yapıyor; çünkü bir önceki gün sabaha kadar uyumayanlar veya alkolün etkisinde kalanlar uyanamıyorlar. Bunları sorgulamak gerekmez mi? Bu, eğlenmek midir? Bizim Müslüman olarak eğlence anlayışımız "kendini kaybetmek" üzerine kurulu olabilir mi? Olmamalı elbette.

Hatta Batı'daki Noel bile sadece eğlenmek üzerine kurulu değil. Batı'da Noel tatili uzun bir tatil ve genellikle insanlar bu tatili akrabalarını ziyaret ederek yani sıla-i rahim yaparak değerlendiriyor.

AMA ÇOCUKLAR ÇOK HEVESLENİYOR!

Yılbaşı kutlamaları ile ilgili olarak sık sık duyduğumuz cümlelerden biri de bu. Doğrudur çocuklar televizyonlarda izledikleri Noel ve yılbaşı konulu filmlerden, çizgi filmlerden, parlıtlı süslerden, Noel Baba'nın he-

diye getirmesinden vb etkilenebilirler. Yine günümüzde çocuklarımız, Pagan kökenli bir Hristiyan bayramı olan Cadılar Bayramı'nda değişik kostümlerle kapı kapı dolaşıp şeker toplayanlara özenbiliyor. Bırakın çocukları, yetişkinler bile aynı hataya düşebiliyor. Bu gibi durumlarda ebeveynlerin alacağı tutum, çocuklar açısından çok önemlidir. Öncelikle biz çocuklarımızı bu kutlamalara heveslendirecek hiçbir şey yapmamalıyız. Kendimiz de ilkel davranmalıyız. Çocuklarımıza Batı'da görüp özendikleri kutlamaların bir dini bayram kutlaması olduğunu öğretmeliyiz. Ayrıca bizim çev-

remizde yalnızca süslemesini ve hediyelerini gördüğümüz kutlamaların Avrupa'da gerçekte nasıl yapıldığını da anlatabiliriz. Çünkü bizdeki kutlamalar şu açılardan Noel gibi bile değildir: Noel'de herkes sıla-i rahim yapar, dükkanların çok büyük

kısmı kapalıdır. Zaten onun için önceden alışveriş yaparlar. Herkes evinde ya da büyüklerinin yanında akrabalarıyla zaman geçirmek için aylar öncesinden biletlerini alır. Kimse Noel'de otel tatili yapmaya gitmez. Çoğunlukla aileden ve evden kaçılmaz; büyük küçük hep birlikte sohbet edip beraber zaman geçirirler. Noel, yalnızca ailesi olmayanlar için buruk geçer. Onları da komşuları davet eder, yemeklerini paylaşır. Bu kutlamaların özenilecek bir bölümü varsa, çocuklarımızı bunlara özendirebiliriz; ama bunu yılbaşında değil, kendi dini bayramımızda yapalım diye anlatmalıyız.

ÇOCUKLARI BAŞKA TÜRLÜ SEVİNDİRELİM

Şunu biliyoruz ki çocuklar ve kadınlar süslere fitraten daha düşkün olabilir. Çocuklar hediyeleşmeyi, süsü ve

eğlenceyi bizden çok severler.

Peki biz kendi bayramlarımızı çocuklarımızı sevindirecek, onlara bayram havasını hissettirecek gibi yaşatıyor muyuz?

Biz çocukken Ramazan Bayramında komşularla bayramlaşmaya çıkar, şeker çikolata toplar, harçlık alırdık. Hatta bunun için Ramazan Bayramı'na "Şeker Bayramı" denmesi adet olmuştur.

Kendi çocukluğumuzu hatırlayalım - özellikle bayramlarda - çocukları bırakalım sevininler, coşsunlar! Çatapatlar, taktaklar, yoyolar gibi oyuncaklara gürültü çıkarsalar da biraz katlanabilirsiniz... Bayramda hediyeyeşin! Evlerinizi bayramda birlikte süsleyin. Tebrik kartı hazırlayın - uzaktaki yakındaki akrabaya, arkadaşaya kartlar, e-postalar, mesajlar gönderin. Lunaparka ya da bir eğlence parkına götürün onları (ama bu yıl içinde çok sık yapmadığınız bir yerde ya da şekilde olsun ki bayramın kıymeti olsun).

Akraba-eş -dost ziyaret edilsin. Komşulara ve ihtiyaç sahiplerine de ikramda bulunalım. Hatta bunu çocuklarımızla birlikte yapalım ki onlar da büyüdüklerinde bunu örnek alsınlar. Her şeyden önemlisi, çocuklarımızı camiye topluca bayram namazı kılmaya ve bayramlaşmaya götürelim. Resulullah'ın (a.s.) dönemindeki bayram havasını kendi mahallemizde de yaşamak için elimizden geleni yapalım!

İsterseniz şimdi, kutlama niçin ve nasıl yapılır, Resulullah (sav) zamanında kutlama için yapılmasına cevaz verilen şeyler nelerdi hatırlayalım ki çocuklarımızı bunlara teşvik edebilelim:

İSLAM'DAKİ KUTLAMA: BAYRAM

Kur'anda "bayram günü" anlamında kullanılan iki farklı ibare vardır. Bunlardan biri Yevm-üz Ziyinet: Ziyinet günü yani "Süslenme günü"dür:

Musa dedi ki "Karşılaşacağımız gün, bayram günü olsun. İnsanlar kuşluk vaktinde toplansın." (TaHa 20/59)

Diğer ibare ise İyd: "Sevinme günü"dür, 'tekrarlanan' anlamındadır:

Meryem oğlu İsa dedi ki: "Ey Allah'ım! Ey Sahibimiz! Bize gökten bir sofraya indir. Öncülerimiz

ve arkadan gelenlerimiz için bir bayram ve senden bir belge olsun. Bize rızık ver. Rızık verenlerin en hayırlısı sensin." (Maide 5/114)

Demek ki bayramlar süslenilen ve sevinilen özel kutlama günleridir. Re-

sulullah da bayram namazından önce yıkanıp süsleniyor, güzel elbiseler giyiyor, herkesi bayramlaşmaya davet ediyordu. Medine'ye geldiğinde, Ramazan ve Kurban bayramları hakkında şöyle buyurmuştu:

"Resulullah Medine'ye geldiğinde insanların oyunlar oynayıp eğlendikleri iki gün vardı. Resulullah (sav), 'Bu iki gün nedir?' diye sordu. 'Biz Cahiliyye döneminde bu günlerde oynardık' dediler. Resulullah (sav), 'Allah o iki günü sizin için daha hayırlısıyla değiştirdi. Onlar Ramazan ve Kurban bayramı günleridir.' buyurdu." (Ebû Dâvud, Salat, 239 (244); Ahmed b. Hanbel, 3/103 (11945))"

Yine Kurban Bayramı'yla ilgili şu hadisten, yiyip içmenin kutlamaların bir parçası olduğu da açıkça anlaşılır:

"Arefe günü, bayramın 1. günü ve teşrik günleri biz ehl-i İslam'ın bayramımızdır. Bunlar yeme içme günleridir." (Müslim, Siyam 144-145; Ebû Dâvud, Savm 49; Tirmizi, Savm 59)

Resulullah (sav) döneminde bayram kutlaması olarak, çalgı eşliğinde şarkı ve şiirler de söylenip eğlenilmiştir:

Hz. Âişe anlatıyor: "Yanımda ensarın kızlarından iki genç kız, Buâs³ gününe dair (ensarı öven ve düşmanlarını yeren sözlerden oluşan) şarkılar söylüyorlardı. Bu iki genç kız şarkıcı da değillerdi. Bu esnada Ebû Bekir yanıma girdi ve "Resûlullah'ın (sav) evinde şeytan işi çalgılar ha!" dedi. Bu olay bayram günü yaşanmıştı. Resûlullah (sav) bunun üzerine, "Ebû Bekir! Her toplumun bir bayramı vardır, bu da bizim bayramımızdır." buyurdu." (Buhârî, İydeyn, 3; Müslim, İydeyn, 16)

Toplu olarak düzenlenen oyun ve eğlenceler de kutlamaların birer parçasıdır:

"Bir bayram günüydü siyahiler mescidde kılıç kalkan oynuyordu. Resulullah arkasında durdurdu (yanağı yanağımın hizasına gelecek şekilde) seyrettik. Resulullah da tezahürat yaptı. Ben sıkılınca "yeter mi?" dedi. Evet deyince o zaman sen git dedi." (Buhârî, İydeyn, 2; Müslim, İydeyn, 19)

Buraya kadar saydığımız özenli giyinmek- süslenmek, yemek-içmek, şarkı-şiir söylemek ve çeşitli oyunlar oynamak, Allah'ın koyduğu sınırlara yaklaşmayacak şekilde yapıldığı sürece her zaman kabul edilebilecek kutlama biçimleridir. Önemli olan, bunların gerekli olduğu zaman gerekli olduğu biçimde yapılmasıdır.

3 Buâs: Medineye resul gelmeden önce Evs ve Hazrec kabileleri arasındaki son savaştır. Kan davası bu savaştan sonra bitmiştir.

MEKKE'NİN FETHİ KUTLAMALARI YILBAŞINA ALTERNATİF Mİ?

Son yıllarda Türkiye'de 31 Aralık tarihinde Mekke'nin fethi kutlanıyor. Mekke'nin fethi Hicri takvime göre 20 Ramazan 8'de (Hicretin 8. yılı) gerçekleşmiştir. Bu Hicri tarih Milâdi takvime uyarlanınca 11 Ocak 630 tarihi elde edilir. Mekke'nin Fethinin eskiden 11 Ocak'ta kutlanırken şimdi 31 Aralık/1 Ocak'a çekilmesi, muhtemelen yılbaşı kutlamalarına alternatif olarak düşünüldü. Oysa bizim gayrimüslimlerin bayramlarında

alternatif kutlama nedenleri/biçimleri üretmektense, mevcut bayramlarımızı şenlendirmenin yollarını bulmamız çok daha önemlidir.

SONUÇ

Yılbaşı günü nasıl bir kutlama yaparsak yapalım, yapacağımız şey, o güne özel yapılmış ve yine o güne önem atfedilmiş olacaktır. Oysa amacımız, o günün aynı bir önemi olmadığını fark etmek ve

ettirmektir. Benzer şekilde, sonradan uydurulmuş, zaman ve para israfı dışında bir faydası (!) olmayan diğer kutlama günlerinin de bizim için değeri yoktur. Bunların tamamı boş işlerdir. Allah Müslümanlardan, boş işlerden uzak durmalarını, dengeli ve ölçülü yaşayarak herkese örnek olmalarını istemiştir:

"Böylece, sizler insanlara birer örnek olasınız ve Resul de (yani kitap ve elçi de) size örnek olsun diye sizi dengeli ve ölçülü bir toplum yaptık." (Bakara 2/143)

Hepimize bu örneklik görevinin farkında olmamızı temenni ederiz!